

Staatssecretaris van Oorlog (Fockema Andreae) aan hoge commissaris te Djakarta (Hirschfeld), 31 mei 1950

Van Fockema Andreae. Referte brief Sultan 15 Mei en Uw 103.

Ik heb met Sultan naar aanleiding van zijn brief van 7 Mei aan mij, op 8 Mei gesprek gehad, waarin hij duidelijk heeft verklaard de verplichtingen ex-RTC-overeenkomst te zullen honoreren, wanneer KNIL-personeel de wens uit om over te gaan aan APRIS. Wanneer dit personeel volgens APRIS-leiding onvoldoende betrouwbaar, zou RIS vrij zijn om hen na overgang te pensionneren, wachtgeld te geven of anderszins heen te zenden. Zeer uitdrukkelijk is vastgesteld in dit onderhoud, dat KNIL-reorganisatie niet mocht worden opgehouden, doordat APRIS deze lieden niet zou wensen over te nemen en wij met hen zouden blijven zitten.

In dit licht acht ik brief Sultan onvoldoende. Sultan weet evengoed als wij welke moeilijkheden er feitelijk bestaan voor onze legerleiding om onvoldoende aan ons gehoorzame troepen te ontwapenen en af te doen vloeien naar burgermaatschappij. Wanneer dezen over willen gaan naar APRIS is dat in huidige omstandigheden enige oplossing. Samenwerking daarbij onzerzijds natuurlijk aanwezig, voorzover wij feitelijk kunnen.

Bestrijding standpunt Sultan nopens artikel 12 regelingen landstrijdkrachten laat ik gaarne aan U over. Wij mogen hier zeker niet toegeven en uitstoting van dezen uit KNIL niet in overweging nemen. Enig vertrouwen van de RIS in onze jurisdictie, wanneer het inderdaad gaat om aanslagen tegen de Regering van een bevriende mogendheid, ware gepast.

De adder onder het gras in de op 2 na laatste alinea van brief Sultan, dient de giftand te worden uitgetrokken. De maatregelen van militaire aard op Ambon werden aan RIS autoriteiten nadrukkelijk voorgelegd. Zij hebben deze aanvaard. Niemand vond oplossing aangenaam noch elegant. Gieben en U kennen reacties Sukarno en Hatta. Wij aarzelen nog met formele uitstoting uit KNIL van ongehoorzamen. Ik acht deze ontwikkeling allerminst een bewijs, dat wij het ook niet meer zou nauw nemen met de letter van gesloten overeenkomsten. De combinatie van deze alinea met de voorafgaande passages doet mij vrezen, dat Sultan gaarne wil bewijzen, dat wij overeenkomsten maar wat moeten verdoezelen.

Daarentegen, wat ter RTC helemaal niet kon worden voorzien, was dat RIS het oprollen der deelstaten met dusdanige vaart zou doorzetten, dat practijk KNIL-reorganisatie wel moest worden gefnuikt. Desniettenstaande heb ik medewerking willen geven aan beëindiging reorganisatie op 26 Juli. Daartegenover vraag ik met nadruk thans hun volledige coöperatie. Blijkt deze onvoldoende, dan zal op afspraak nopens 26 Juli moeten worden teruggekomen, daar een der essentialien daarvan m.i. is komen te vervallen.